

***Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України
з питань розслідування можливих фактів порушення
законодавства України при формуванні та реалізації цінової і тарифної
політики у сферах енергетики та комунальних послуг***

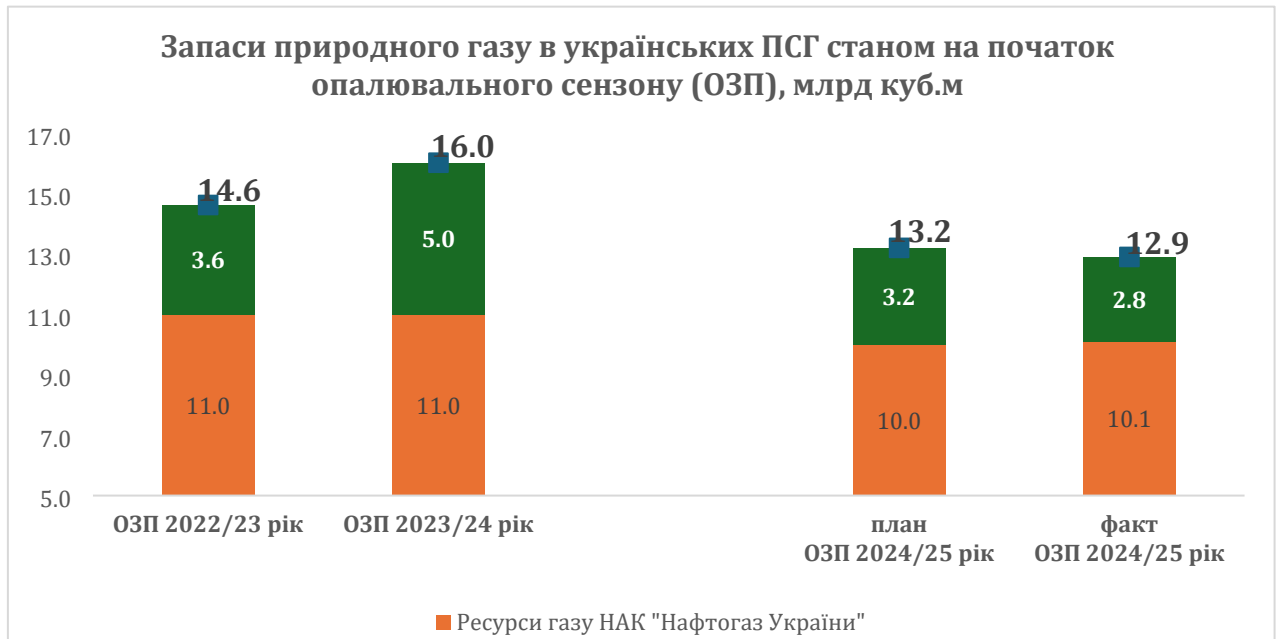
**ПОПЕРЕДНІ РЕЗУЛЬТАТИ І ВИСНОВКИ
розслідування можливих фактів порушень
при формуванні та дотриманні прогнозного балансу газу в Україні
на осінньо-зимовий період 2024-2025 років**

Постановою Верховної Ради України від 30.10.2024 № 4044-IX утворено Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства України при формуванні та реалізації цінової і тарифної політики у сферах енергетики та комунальних послуг (далі — Комісія).

Відповідно до статті 12 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» Комісія має право у порядку, визначеному законом, отримувати необхідну для своєї діяльності інформацію, документи, матеріали та інші відомості, що стосуються предмета розслідування, від органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових, службових осіб, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та їх керівників.

Комісією, відповідно до затвердженого Плану роботи, здійснюється розслідування окремих питань, пов'язаних із фінансово-господарською діяльністю підприємств, які мають стратегічне значення, зокрема щодо виконання затвердженої органами управління політики власності підприємств.

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 липня 2024 р. № 642-р «Про затвердження плану заходів з підготовки об'єктів житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу України до осінньо-зимового періоду 2024/25 року та його проходження» визначено, що наявність природного газу в підземних газосховищах на початок осінньо-зимового періоду 2024/25 року повинна бути в обсязі, достатньому для стабільного проходження ОЗП 2024/25 року, але не менше як 13,2 млрд куб м.

При цьому, згідно з планом заходів з підготовки об'єктів житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу України до осінньо-зимового періоду 2023/24 року, необхідно було створити запаси у підземних газових сховищах у розмірі 14,7 млрд куб. м. Фактично у 2023 році було сформовано 16 млрд куб. м запасів газу у ПСГ.

Таким чином для проходження ОЗП 2024/25 року було передбачено зменшення запасів газу в ПСГ на 1,5 млрд куб. м ніж передбачалось планом минулого року та на 3,1 млрд куб. м менше від факту 2023 року.

Структура запасів газу в українських ПСГ на початок ОЗП

	ОЗП 2022/23 рік	ОЗП 2023/24 рік	ОЗП 2024/25 рік		Відхилення 2024 до 2023р
	факт	факт	план	факт	+/-
Запаси газу у ПСГ на початок ОЗП	<u>14,6</u>	<u>16,0</u>	13,2	12,9	-3,1
- ресурси газу НАК «Нафтогаз України»	<u>11,0</u>	<u>11,0</u>	10,0	10,1	-0,9
- ресурси газу інших власників	3,6	5,0	3,2	2,8	-2,2

Якщо в минулі осінньо-зимові періоди в запасах, що належали для інших власників були достатні обсяги газу для їх закупівлі Компанією у зимовий період (для задоволення власного портфелю), то на ОЗП 2024/25 року запаси інших власників були мінімальні (2,8 млрд куб. м), лише для задоволення інших потреб ринку, що призвело до необхідності додаткової закупівлі та надходження імпортованого газу в Україну.

Затвердженою у 2020 році Кабінетом Міністрів України Політикою власності НАК «Нафтогаз України» встановлено стратегічні цілі діяльності Компанії серед яких основною є збереження Компанії у державній власності для забезпечення безпеки постачання природного газу споживачам України та успішної трансформації енергетичного сектору та завершення реформи ринку природного газу України.

В діючих умовах, коли в період ОЗП понад 80% від загального обсягу споживання припадає на споживачів ПСО, Компанія зобов'язана мати достатні накопичені та поточні власні ресурси природного газу для надійного забезпечення споживачів ПСО.

Виходячи із визначених для НАК «Нафтогаз України» Політикою власності завдань, Компанія зобов'язана обґрунтовувати прогнозовані обсяги формування ресурсів природного газу для безпеки постачання природного газу споживачам України в осінньо-зимовий період.

В межах роботи Робочої групи Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг до Міністерства енергетики України було спрямоване звернення № 179д9/15-2024/207976 від 23.09.2024 року щодо виконання плану закачування природного газу в ПСГ та формування прогнозного балансу надходження та розподілу природного газу в Україні на 2024 та 2025 роки.

У відповіді Міністерства енергетики України від 4.10.2024р №1.1/3-864-ДСК зазначається, що міністерство спільно з АТ «Укртрансгаз», ТОВ ОГТСУ та НАК «Нафтогаз України» було розроблено сценарії балансування єдиної ГТС, враховуючи військові ризики та режим «нульового транзит. Виходячи із сценаріїв функціонування ПСГ учасниками було сформовано прогнозний баланс надходження та розподілу природного газу в Україні, який узгоджено на засіданні Кризового комітету при Міненерго 01.07.2024 року.

Таким чином прогнозний баланс надходження та розподілу природного газу в Україні на 2024 р. та 2025 р. було узгоджено на основі даних, що надавались НАК «Нафтогаз України».

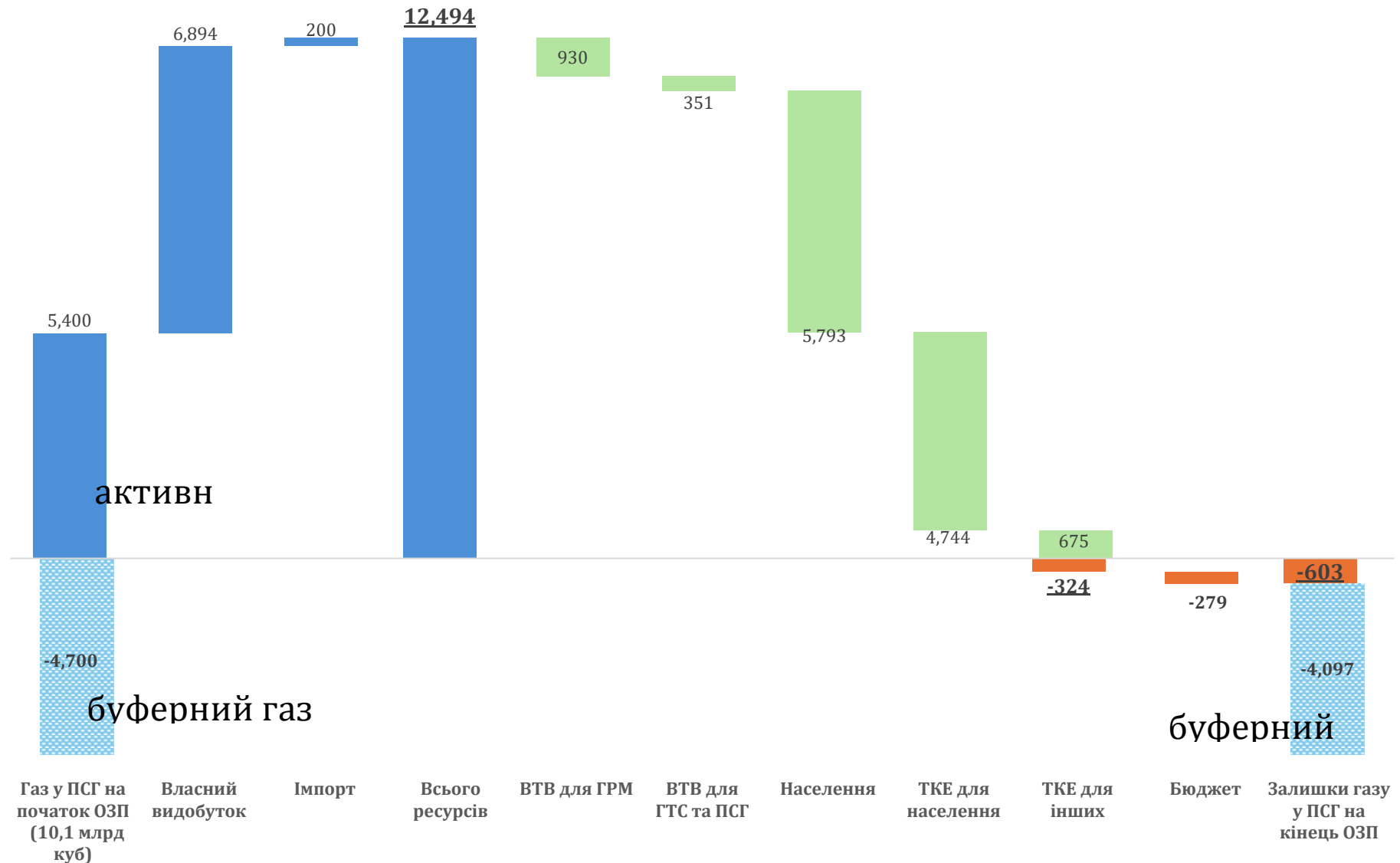
З огляду на зазначене вище, Комісією листом від 18.11.2024 р. № 179д9/7-2024/256239 було спрямовано запит до НАК «Нафтогаз України» з проханням надати обґрунтування та пояснення щодо формування та дотримання зазначеного прогнозного балансу надходження та розподілу природного газу в Україні.

20 січня 2025 року НАК «Нафтогаз України» надіслала на адресу Комісії лист-відповідь № 18-5/1.12/ВР-25, в якому Компанія повідомила про те, що питання формування показників помісячних прогнозних балансів надходження та розподілу природного газу в Україні не входить до компетенції Компанії а також відмовилась надавати будь-які листи щодо формування помісячного прогнозного балансу надходження та розподілу природного газу в Україні, посиляючись на відсутність такої процедури.

При цьому в листі Компанії зазначається, що показник обсягу зберігання газу у ПСГ з ресурсу Групи Нафтогаз станом на початок ОЗП перевищує плановий рівень на 0,1 млрд куб. м (тобто сам Нафтогаз план виконав, а ось інші не виконали) і що Компанія на постійній основі здійснює моніторинг портфелю тільки споживачів Групи Нафтогаз, а не споживачів України. *«Наразі портфель споживачів ПСО забезпечено, коефіцієнт покриття потреб природного газу із врахуванням рівнів ПСГ складає 1,3»* - зазначено у відповіді НАК «Нафтогаз України».

Разом з тим проведений аналіз Прогнозованого балансу надходження та розподілу природного газу в Україні на 2024 та 2025 роки свідчить, що в період ОЗП 2024/25 року коефіцієнт покриття потреб природного газу для споживачів ПСО (тобто портфелю споживачів Групи Нафтогаз) складає нижче 1, а дефіцит наявних у Компанії прогнозованих ресурсів на кінець ОЗП 2024/25 року складає близько 600 млн куб. м.

Діаграма прогнозного балансу надходження та розподілу природного газу з ресурсів НАК
"Нафтогаз України" на ОЗП 2024-2025 року, млн куб. м

Підтвердженням того, що при формуванні прогностичного балансу було закладено системну «помилку» свідчить і те, що починаючи з грудня 2024 року Компанія вимушено закуповує імпортований газ, що не було передбачено прогностичним балансом. При цьому така закупівля здійснюється за цінами на 60% більшими, ніж у літній період.

Враховуючи, що зимові ціни на імпортований газ складають понад 550 дол. США за тис. куб. м (при літніх цінах 350 дол. США за тис. куб. м) та зважаючи на системні «помилки» щодо прогностичного формування ресурсів газу, що призвели до дефіциту газу близько 600 млн куб. м, очікувані прямі збитки держави становитимуть близько 120 млн дол. США або ж 5 млрд грн.

У разі, якщо в зимовий період такі обсяги імпортованого газу не будуть закуплені, існує загроза щодо цілісності обсягів буферного газу та необхідність його відновлення протягом 2025 року.

За всю попередню історію проходження осінньо-зимових періодів запаси газу в ПСГ на кінець ОЗП ніколи не опускались до рівня буферного газу. Така ситуація свідчить про загрозу безпеці постачання газу для ОЗП 2025/26року, оскільки для відновлення запасів газу потреба у заповненні ПСГ імпортованим газом у 2025 році може становити більше 4 млрд куб. м.

7 лютого 2025 року відбулось засідання Робочої групи ТСК щодо питання формування та дотримання прогностичного балансу газу на ОЗП 2024/25 року, на якому виконуючий обов'язки керівника НАК «Нафтогаз України» Чумак Р.М крім іншого заявив, що відновлення запасів газу у ПСГ у 2025 році Компанія планує здійснювати за рахунок коштів державного бюджету (близько 100 млрд грн), які на його думку держава має сплатити за виконання покладених на Компанію обов'язків ПСО.

Слід зазначити, що питання компенсації за виконання покладених на НАК «Нафтогаз України» обов'язків ПСО також є предметом розгляду Комісій, і за попередніми висновками зазначена сума розрахунку компенсації не є обґрунтованою для виплати з Державного бюджету України.

За наслідками проведеного дослідження щодо формування прогностичного балансу надходження та розподілу природного газу Комісія вбачає, що розуміння менеджментом НАК «Нафтогаз України» стратегічного значення Компанії для економіки та безпеки держави не повністю відповідає вимогам Політики власності, згідно якої держава володіє Компанією, та інтересам держави.

Без відповідного розуміння, безпека постачання природного газу споживачам України та завершення реформи ринку природного газу України знаходяться під перманентною загрозою.

ВИСНОВКИ:

1. Менеджментом НАК «Нафтогаз України» системно порушуються вимоги затвердженої урядом Політики власності щодо забезпечення безпеки постачання природного газу споживачам України та успішної трансформації енергетичного сектору та завершення реформи ринку природного газу України;
2. Відсутність з боку НАК «Нафтогаз України» належного обґрунтування щодо формування ресурсів природного газу для потреб споживачів ПСО та в цілому для безпеки постачання природного газу споживачам України в осінньо-зимовий період 2024/25 року призвело:
 - 2.1. до потенційних збитків держави близько 5 млрд грн при закупівлі імпортованого газу в зимовий період;
 - 2.2. до загрози надійного та повноцінного постачання природного газу наприкінці сезону, в тому числі у періоди пікових навантажень при зниженні середньодобової температури повітря;
 - 2.3. до загрози порушення технологічних режимів роботи українських ПСГ та зменшення запасів «буферного газу»;
 - 2.4. до необхідності відновлення запасів газу НАК «Нафтогаз України» у ПСГ та закачування протягом літнього періоду 2025 року для потреб осінньо-зимового періоду 2025/26 року імпортованого газу (понад 4 млрд куб. м) у восьмикратному збільшенні у порівнянні до імпорту 2024 року (близько 500 млн куб. м), без накопичених в Компанії фінансових ресурсів для таких потреб.
3. У питаннях дотримання Політики власності НАК «Нафтогаз України» щодо безпеки постачання природного газу споживачам України управління Компанією здійснюється без належного контролю з боку єдиного акціонера — Кабінету Міністрів України.

*Затверджено на засіданні Комісії
14 лютого 2025 року*

